Государственное бюджетное общеобразовательное учреждение
Белорецкая коррекционная школа для обучающихся
с ограниченными возможностями здоровья

Рассмотрено: Руководитель МО ____________ протокол № 1 «28» 08 2025 г.	Согласовано: Зам. директора по УВР ____________ Степанова Н.Г. «29» 08 2025 г.	Утверждаю: Директор школы ____________ Исмагилов Т.З. «29» 08 2025 г.

Рабочая программа общего образования обучающихся с интеллектуальными нарушениями

вариант 1

«Башкирский язык»

(для 10-12 классов)

Составитель: Махмутова А.М.,
учитель высшей категории

ЙӨКМӘТКЕҺЕ.

1.Аңлатмалы яҙыу...3
2.Башҡорт теле дәресенә дөйөм характеристика...3
3.Уҡыу планында предметтың урыны…………………………………...3
4.Курсты өйрәнеү һөҙөмтәләре...3
5. Төп уҡыу йүнәлештәренең формалаштырыу программаһы....................4
6.Уҡытыу предметының төп йөкмәткеһе ……………………………....4
7.Тематик планлаштырыу……………………………………….......... 12
8.Календарь – тематик планлаштырыу………………………………..... 15
9.Уҡыу- уҡытыу программаһында планлаштырылған һөҙөмтәләрҙе үҙләштереүен баһалау…..32
10. Уҡытыу-методик ҡулланмалар исемлеге..32

АҢЛАТМАЛЫ ЯҘЫУ.

Махсуслаштырылған коррекцион мәктәптәр өсөн башҡорт теленән программа, әсбаптар булмау сәбәпле, коррекцион мәктәптә укыусы төрлө милләт балаларына башҡорт телен, дәүләт теле буларак, өйрәнеү өсөн: X - XII кластар−уҡытыу урыҫ телендә алып барылған мәктәптәр өсөн төҙөлгән программаға (төҙөүселәре : М.Г.Усманова, Х.А.Толомбаев, З.М.Нафиҡова, М.С.Дәүләтшина), дәреслектәренә яраҡлаштырып, балаларҙың эмоциональ-ихтыяр үҫешен, эмоциональ-шәхси сифаттарын, анатомо-физиологик һәм психик үҙенсәлектәрен иҫәпкә алып, енелдән-ауырға , таныштан-таныш булмаған, яҡындын-алыҫҡа дидактик принцибына таянып, түбәндәге маҡсаттарҙы:
-уҡыусыларҙы башҡорт телендә һөйләгәнде, укығанды аңларға (аудирование);
-өндәрҙе ишетә һәм айыра белергә, уларҙы дөрөҫ итеп, үҙ-ара һәм ололар менән башҡорт телендә аралашҡанда әйтә белергә,тәкдим ителгән темалар буйынса эҙмә-эҙлекле һөйләй белергә(говорение);
-телмәр ағымынан һөйләмде, һөйләмдән һүҙҙе, һүҙҙән өндө айыра белергә өйрәтергә;
-балаларҙың һүҙ байлығын үҫтерә. Уларҙы актив һөйләү эшмәкәрлегендә ҡулланырға өйрәтеү;
-диалогик, монологик телмәр төрҙәрен үҙләштерергә өйрәтеү;
-әҫәрҙе эстетик тойғо менән ҡабул итергә, әҫәрҙең йөкмәткеһенә, ваҡиғаға, персонаждар ҡылығына үҙҙәренең шәхси мөнәсәбәттәрен әйтә белергә өйрәтеү;
-башҡорт халҡына, унын үткәненә, киләсәгенә ҡыҙыҡһыныу уятып, халыҡтың һәм Тыуған илдең яҙмышы өсөн хәстәрлекле булған, үҙе йәшәгән төйәккә, тәбиғәткә, халыҡтың рухи байлығына битараф булмаған, аралашып йәшәгән башҡа милләт халҡына оло ихтирамлы булған ысын шәхес тәрбиәләү күҙ уңында тотоп,төҙөлдө.

2.БАШҠОРТ ТЕЛЕ ДӘРЕСЕНЕҢ ДӨЙӨМ ХАРАКТЕРИСТИКА.

Маҡсаттар һәм бурыстар.

Башҡорт теленә өйрәтеү буйынса10-12-се класс укыусылары алдында түбәндәге бурыстар ҡуйыла:

- Башҡорт теленең лексикаһы, фонетикаһы, грамматикаһы буйынса төп белемде үҙләштереү.
- Уҡыусының телмәрен, фекерләү, күҙ алдына килтерә алыу, аралашыу үҙенсәлектәренә һәм шарттарына ярашлы тел саралары һайлай белеү мөмкинлеген үҫтереү.
- Дөрөҫ укыу, диалогта ҡатнашыу, ауыр булмаған монолог, ҙур булмаған күләмдәге телдән, яҙма тасуирлау һәм хикәйәләү текстарын төҙөй белеү.
- Башҡорт теленә позитив эмоциональ – баһалы ҡараш, унының уникаллеген һәм таҙалағын һаҡлауға туранан – тура мөнәсәбәтле булыу тойғоһо тәрбиәләү; телгә ҡыҙыҡһыныу, үҙ телмәрен яҡшыртыуға ынтылыш уятыу
-

3.УҠЫУ ПЛАНЫНДА ПРЕДМЕТТЫҢ УРЫНЫ.

Башҡорт телен өйрәнеү дәрестәренә, дәүләт теле буларак,
X-XI кластар өсөн йылына 66 сәғәт(аҙнаһына 2 сәғәт),
XII кластар өсөн йылына 34 сәғәт(аҙнаһына 1 сәғәт),

4. КУРСТЫ ӨЙРӘНЕҮ ҺӨҘӨМТӘЛӘРЕ.

Башҡорт телен өйрәнеүҙең шәхси һөҙөмтәләренә түбәндәгеләр инә:

- -тел кешеләрҙең аралашыу сараһы икәнен аңлау, үҙләштереү;
- -башҡорт теленең милли мәҙәниәттең бер күренеше итеп ҡабул итеү;

- -дөрөҫ һөйләү теле һәм яҙма тел кешенең индивидуаль мәҙәнилеге күрһәткесе;
- -үҙ телмәренә иғтибарлы булып үҙ – үҙен баһалау һәләтлеге.

Предмет һөҙөмтәләре: башҡорт теле нормалары (фонетик, лексик, грамматик) тураһында башланғыс белешмә; (курс йөкмәткеһе кимәлендә) өн, хәреф, һүҙ кеүек тел берәмектәрен табыу һәм сағыштырыу һәләте.

5. ТӨП УҠЫУ ЙҮНӘЛЕШТӘРЕНЕҢ ФОРМАЛАШТЫРЫУ ПРОГРАММАҺЫ.

А. Коммуникатив сферала (башҡорт телен аралашыу сараһы булараҡ өйрәнеүҙә)

Телмәр эшмәкәрлегенең түбәндәге төрҙәрендә телмәр компетенцияһы:

һөйләү телмәрендә:

- аралашыуҙың типик ситуацияларында элементар этикет диалог алып барыу;
- элементар кимәлдә уҡыусының үҙе, ғаиләһе, дуҫы тураһында һөйләүе; предмет, картинаны һүрәтләүе; персонажды ҡыҫҡаса ҡылыҡһырлауы; тыңлап аңлауҙа:
- уҡыусының уҡытыусы һәм класташтарының телмәрен тыңлап аңлауы; аудиояҙмаларҙағы ҙур булмаған текстарҙың йөкмәткеһен аңлауы;

уҡыуҙа:

- өйрәнелгән тел материалына таянып төҙөлгән ҙур булмаған текстарҙы ҡысҡырып уҡыу;
- өйрәнелгән тел материалы менән бер рәттән яңы һүҙҙәрҙе лә үҙ эсенә алған текстарҙы эстән уҡыу һәм уларҙың төп йөкмәткеһен аңлау, текстан кәрәкле информацияны табыу;

яҙма телмәрҙә:

- күсереп яҙыу техникаһына эйә булыу;
- үрнәк буйынса байрам менән ҡотлау һәм ҡыҫҡа шәхси хат яҙыу
- уҡыу күнекмәләрен үҙаллы үтәү.

Тел компетенцияһы (тел сараларын үҙләштереү).

- башҡорт теленең өндәрен дөрөҫ әйтеү һәм айырыу; һүҙҙәргә һәм фразаларға дөрөҫ баҫым ҡуйыу;
- төрлө һөйләм төрҙәрен интонация менән уҡыу;

Б. Танып белеү сфераһы:

- айырым өндәр, хәрефтәр, һүҙҙәр, һүҙбәйләнештәр, ябай һөйләмдәр кимәлендә башҡорт һәм рус телдәренең күренештәрен сағыштыра белеү;
- башланғыс мәктәп тематикаһы кимәлендә өлгө буйынса күнегеүҙәр эшләй белеү;

В. Дөйөм ҡиммәттәргә йүнәлеш сфераһында:

- башҡорт телен фекер, хис-тойғо, эмоцияларҙы белдереү сараһы булараҡ ҡабул итеү;
- балалар фольклоры ярҙамында башҡорт халҡының рухи ҡиммәттәрен үҙләштереү.

Г. Эстетик сферала:

- башҡорт телендәге хис-тойғо һәм эмоцияларҙы белдереүсе сараларҙы үҙләштереү;
- балалар әҙәбиәте үрнәктәре менән танышҡанда матурлыҡты таныРға өйрәнеү.

Д. Хеҙмәт сфераһында:

- уҡыу процесында билдәләнгән планға ярашлы эшләй белеү.

Уҡыу предметының йөкмәткеһе

<u>10-сы класс уҡыусылары өсөн.</u>

1. Беҙҙе мәктәп ҡаршылай. Беҙҙең мәктәп-9 сәғәт.

Уҡыу, белем алыу, мәктәп тормошо,кластағы эштәр, мәктәп бинаһы, ундағы кабинеттар, дәрестәр тураһында һөйләшеүҙәр, текстар уҡыу. Башҡорт теленең лексикаһы. Һүҙ, уның лексик һәм грамматик мәғәнәһе (практик үҙләштереү).

Башҡорт телендә өндәрҙең, хәрефтәрҙең дөрөҫ әйтелеше, яҙылышы (дәфтәрҙә күнегеүҙәр).

Беренсе сентябрь-Белем көнө. Уҡыусыларҙың хеҙмәт көндәре башланыуы.Белем, тел, һүҙ көсө тураһынды әйтемдәр, мәҡәлдәр өйрәнеү.

2. Башҡортостан ере буйлап-23 сәғәт.

Башҡортостан тураһында 9-сы синыфта алған мәғлүмәттәрҙе иҫкә төшөрөү.Карта менән эш итеү, ниндәй районлар барлығын, уның ҡайҙа һәм ниндәй раәон менән күрше икәнлеген күрһәтеп, әйтә белеү. Башҡортостандың майҙаны,уның ҡалалары,йылғалары,
ер байлығы,хайуандар донъяһы.

3. Юл ҡағиҙәләре һәм тамғалары-3 сәғәт.

Юлһыҙ тормош. Бөтә кеше юлда: йәйәүлеләр, машиналар, автобустар, троллейбустар. Юлдар ҙа төрлө. Юл ҡағиҙәләре бар. Уны күҙәтеү бик мөһөм. Юл буйлап сәйәхәткә лә сығалар. Сәйәхәттә кәрәкле әйберҙәр тураһында һөйләшеүҙәр, әҫәрҙәр уҡыу. Башҡорт телендә ҡылым. Уның заман мәғәнәләре. Үткән, хәҙерге, киләсәк заманы. Уларҙың грамматик күрһәткестәре. Ҡылымдың һөйләмдәге урыны.

4.Почта. Телефон. Телеграф-6 сәғәт.

Почта, телефон, телеграф, интернет беҙҙең тормошҡа ныҡлап килеп инде. Уларҙы нисек файҙаланырға, почтала, телеграфта үҙеңде нисек тоторға, телефондан нисек һөйләшергә – был мәсьәләләр бик мөһим. Был темала бына шулар тураһында белем, һәйбәт күнекмәләр биреү күҙ уңында тотола. Башҡорт телендә исем, ҡылым, сифаттарҙың һөйләмдә ҡулланылышы (практик күнекмәләр).

5. Ҡыш дауам итә-8 сәғәт.

Уҡыусыны йыл миҙгелдәре, күргәндәре тураһында ябай формала иркен һөйләй белеүенә өлгәштереү.Ысулдар-уҡығанды тыңлау, һүрәт, картина буйынса һорауҙарға яуап бирә белеү.
Ҡылымдың хәбәр һөйкәлеше.

6. Дуҫлыҡ ҡәҙерен бел-6 сәғәт.

Ысын дуҫ төшөнсәһенең ҙур мәғәнәгә эйә булыуы. Дуҫлыҡ хаҡында әҫәрҙәр уҡыу,
мәҡәлдәр табыу.

7. Башҡортостан йылғалары күлдәре- 10сәғәт.

Был теманы асҡанда йылғаларҙың икенсе атамалары, уларҙың аңлатҡан мәғәнәһе, килеп сығышы тураһында уҡыу, һөйләү. Ҡылымдың теләк һөйкәлеше.

<u>11-се класс уҡыусылары өсөн.</u>

1. Үткәнде ҡабатлау-2сәғәт.

Түбән синыфтарҙа үҙләштерелгән һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе иҫкә төшөрөү, нығытыу,
ҡабатлау, тәрәнәйтеү,уларҙы контекст эсендә дөрөҫ ҡулланыу.Сәнғәтле һөйләшеү өлгөләре.
Төрлө ситуацияларҙа һөйләшеү.

2. Башҡортса әйтергә һәм уҡырға өйрәнәбеҙ-3 сәғәт.

Башҡорт алфавитында 42 хәреф. Яҙыуында бөтә рус хәрефтәре ҡулланылыуы һәм тағын да 9 башҡорт специфик хәрефтәре барлығын аңлатып, яҙып күрһәтергә.

3.Башҡортса аңларға һәм һөйләргә өйрәнәбеҙ-3 сәғәт.

Нисек һаулашырға,хушлашырға, һаулыҡ,эштәр тураһында һорашырға.
Һорау һөйләм. Һорау киҫәксәләре.Сингармонизм законы.Урын-ваҡыт килеш.
Кем, нимә тураһында нисек һорашырға?

4.Йәнле һәм йәнһеҙ предметтар, енес категорияһы-5 сәғәт.

Был кем? Был нимә? Нисек кешене атарға,предметты күрһәтергә.
Да-дә, ҙа-ҙә, та-тә, ла-лә көсәйтеү киҫәксәләре.

Тема буйынса грамматик күнегеүҙәр.

5.Һорау һөйләм. Һорау киҫәксәләре-4 сәғәт.

Урын-ваҡыт килеш.Кем, нимә тураһында нисек һорашырға? Һорау бирергә.

Ул кем? Ул студентмы? Нимә ул? Ҡайҙа тора?

6.Зат һәм эйәлек алмаштары-3 сәғәт.

Нисек танышырға? Таныштырырға.

7.Күплек ялғауҙары-3 сәғәт.

Күплек төшөнсәһен нисек белдерергә? Күплек ялғауҙарының яһалышы.

8.Эйәлек категорияһы. Эйәлек килеш-5 сәғәт.

Нимә, кемдеңдер һиңә ҡарағанлығын нисек белергә?

9. Бойороҡ һөйкәлеше-2 сәғәт.

Низер эшләүҙе үтенеп, нисек мөрәжәғәт итергә?

Бойороҡ һөйкәлешенең яһалышы. Бойороҡ һөйкәлешенең барлыҡ,юҡлыҡ формалары.

10.Ҡылым,хәҙерге заман-2 сәғәт.

Эш,хәл,хәрәкәт тураһында нисек әйтергә. Ҡылымдың зат ялғауҙарының яһалышы.

11.Төшөм килеш-3 сәғәт.

Уй-фекер,хәрәкәт йүнәлтелгән объект тураһында нисек әйтергә.

Һорау алмаштары. Кемде? Нимәне?

12.Урын-ваҡыт килеш-2 сәғәт.

Предметтың һәм эш-хәлдең ҡайҙа булыуын нисек әйтергә,һорарға.

13.Төбәү килеш-2 сәғәт.

Йүнәлеште, йүнәлгәнлекте нисек белдерергә.

14.Ваҡыт рәүеше-2 сәғәт.

Эш-хәрәкәттең ҡасан булыуын нисек әйтергә.

15.Һан-6 сәғәт.

Һан,хаҡ тураһында нисек әйтергә.

16.Ҡылым.Киләсәк заман-3 сәғәт.

Алда була торған эш-хәл,хәрәкәт тураһында нисек әйтергә.

17.Ваҡыт-3 сәғәт.

Ваҡыт тураһында нисек һорарға. Сәғәт нисә? Сикләү киҫәксәләре.

18. Ҡылым.Үткән заман-4 сәғәт.

Үткән эш-хәл тураһыында нисек белдерергә. Билдәле үткән заман.

Билдәһеҙ үткән заман. Тамамланмаған үткән заман.

19.Сифат. Рәүеш-3 сәғәт.

Һауа торошо тураһында нисек әйтергә. Сифат, рәүеш тураһында ҡыҫҡаса мәғлүмәт.

20. Теләк. Шарт һөйкәлеше-4 сәғәт.

Теләкте, шарт булыуҙы нисек белдерергә.

<u>12-се класс уҡыусылары өсөн.</u>

1. Яңынан мәктәпкә-5 сәғәт.

Уҡыу, белем алыу, мәктәп тормошо, кластағы эштәр, мәктәп бинаһы, ундағы кабинеттар, дәрестәр тураһында һөйләшеүҙәр, текстар укыу. Башҡорт теленең лексикаһы. Һүҙ, уның лексик һәм грамматик мәғәнәһе (практик үҙләштереү).

2. Башкортостан буйлап сәйәхәт-3 сәғәт.

Башҡортостан тураһында түбәнге синыфта алған алған мәғлүмәттәрҙе иҫкә төшөрөп,белгән фактик материалды матур, эҙмә-э:лекле итеп һөйләргә өйрәнеү. Уртаҡлыҡ һәм яңғыҙлыҡ исемдәргә күнегеүҙәр.

3. Спорт кәрәк-яраҡтары-6 сәғәт.

Һаулыкты һаклау,белеп йәшәү күнекмәләрен йәштән өйрәтергә. Башкортостанда спорт төрҙәре. Спорт өлкәһендә данлыклы кешеләр.

4.Мин һәм минең ғаиләм-6 сәғәт.

Ғаилә ағҙалары, уларҙың үҙеңә туғанлык мөнәсәбәттәре. Был атамаларҙы үҙләштереү. Темаға бәйләнешле якындарҙың эш-шөгөлдәре, уй-хыялдары, киләсәккә пландары. Ғаилә шәжәрәһе, уның әһәмиәте хакында һөйләшеүҙәр, текстар укыу.

Башкорт телендә бойорок һәм шарт һөйкәлеше. Уларҙың формаларын телмәрҙә кулланыу. Яҙыу һәм һөйләү күнекмәләрен камиллаштырыу.

5. Сәнғәт оҫталары. Күренекле шәхестәр-3 сәғәт.

Башкортостан тарихында, уның бөгөнгө тормошонда күренекле шәхестәрҙең әһәмиәте бик ҙур. Күренекле шәхестәр тураһында әңгәмәләр үткәреү, текстар укыу. Һан, уның телмәрҙәге роле, һан төркөмсәләре.

6.Борон,борон заманда. Башкорт халык ижады-3 сәғәт.

Башкорт халык ижады тураһында төшөнсә. Әкиәттәр. Йырҙар. Мәкәлдәр. Йомактар. Халык ижадын өйрәнеүсе ғалимдар тураһында һөйләшеүҙәр, текстар укыу. Башкорт телендә рәүештәр, уларҙың телмәрҙәге роле. Практик үҙләштереү. Балалар ижадында йырҙар, кобайыр элементтары, әкиәттәр, көләмәстәр, тел көрмәлдергестәр, тиҙәйткестәр. Балалар ижады әҫәрҙәрен укыу, әңгәмәләр. Һөйләмдә һүҙҙәр тәртибе.

7.Берҙәмлек,тыныслык,дуҫлык-7 сәғәт.

Кешеләге якшы сифаттарҙы(дуҫлык, иғтибарлылык, намыҫлылык, берҙәмлек, ярҙамсыл булыу һ.б.) балаларҙа тәрбиәләргә булышлык иткән әҫәрҙәр укыу.

АҢЛАТМАЛЫ ЯҘЫУ.

Махсуслаштырылған коррекцион мәктәптәр өсөн башкорт теленән программа, әсбаптар булмау сәбәпле, коррекцион мәктәптә укыусы төрлө милләт балаларына башкорт телен, дәүләт теле буларак, өйрәнеү өсөн: **X-XII** кластар–укытыу урыҫ телендә алып барылған мәктәптәр өсөн төҙөлгән программаға (төҙөүселәре : М.Г.Усманова, Х.А.Толомбаев, З.М.Нафикова, М.С.Дәүләтшина), дәреслектәренә яраклаштырып, балаларҙың эмоциональ-ихтыяр үҫешен, эмоциональ-шәхси сифаттарын, анатомо-физиологик һәм психик үҙенсәлектәрен иҫәпкә алып, енелдән-ауырға , таныштан-таныш булмаған, якындын-алыҫка дидактик принцибына таянып, түбәндәге максаттарҙы:

-укыусыларҙы башкорт телендә һөйләгәнде, укығанды аңларға (аудирование);

-өндәрҙе ишетә һәм айыра белергә, уларҙы дөрөҫ итеп, үҙ-ара һәм ололар менән башкорт телендә аралашканда әйтә белергә,тәкдим ителгән темалар буйынса эҙмә-эҙлекле һөйләй белергә(говорение);

-телмәр ағымынан һөйләмде, һөйләмдән һүҙҙе, һүҙҙән өндө айыра белергә өйрәтергә;

-балаларҙың һүҙ байлығын үҫтерә. Уларҙы актив һөйләү эшмәкәрлегендә кулланырға өйрәтеү;

-диалогик, монологик телмәр төрҙәрен үҙләштерергә өйрәтеү;

-әҫәрҙе эстетик тойғо менән кабул итергә, әҫәрҙең йөкмәткеһенә, вакиғаға, персонаждар кылығына үҙҙәренең шәхси мөнәсәбәттәрен әйтә белергә өйрәтеү;

-башкорт халкына, унын үткәненә, киләсәгенә кыҙыкһыныу уятып, халыктың һәм Тыуған илдең яҙмышы өсөн хәстәрлекле булған, үҙе йәшәгән төйәккә, тәбиғәткә, халыктың рухи байлығына битараф булмаған, аралашып йәшәгән башка милләт халкына оло ихтирамлы булған ысын шәхес тәрбиәләү күҙ уңында тотоп,төҙөлдө.

2.БАШҠОРТ ТЕЛЕ ДӘРЕСЕНЕҢ ДӨЙӨМ ХАРАКТЕРИСТИКА.

Маҡсаттар һәм бурыстар.

Башҡорт теленә өйрәтеү буйынса 5-12-се класс уҡыусылары алдында түбәндәге бурыстар ҡуйыла:

- Башҡорт теленең лексикаһы, фонетикаһы, грамматикаһы буйынса төп белемде үҙләштереү.
- Уҡыусының телмәрен, фекерләү, күҙ алдына килтерә алыу, аралашыу үҙенсәлектәренә һәм шарттарына ярашлы тел саралары һайлай белеү мөмкинлеген үҫтереү.
- Дөрөҫ уҡыу, диалогта ҡатнашыу, ауыр булмаған монолог, ҙур булмаған күләмдәге телдән, яҙма тасуирлау һәм хикәйәләү текстарын төҙөй белеү.
- Башҡорт теленә позитив эмоциональ – баһалы ҡараш, уның уникаллеген һәм таҙалағын һаҡлауға туранан – тура мөнәсәбәтле булыу тойғоһо тәрбиәләү; телгә ҡыҙыҡһыныу, үҙ телмәрен яҡшыртыуға ынтылыш уятыу.

3.УҠЫУ ПЛАНЫНДА ПРЕДМЕТТЫҢ УРЫНЫ.

Башҡорт телен өйрәнеү дәрестәренә, дәүләт теле булараҡ,
X-XII кластар өсөн йылына 34 сәғәт(аҙнаһына 1 сәғәт)

4. КУРСТЫ ӨЙРӘНЕҮ ҺӨҘӨМТӘЛӘРЕ.

Башҡорт телен башланғыс кластарҙа өйрәнеүҙең шәхси һөҙөмтәләренә түбәндәгеләр инә:

- -тел кешеләрҙең аралашыу сараһы икәнен аңлау, үҙләштереү;
- -башҡорт теленең милли мәҙәниәттең бер күренеше итеп ҡабул итеү;
- -дөрөҫ һөйләү теле һәм яҙма тел кешенең индивидуаль мәҙәнилеге күрһәткесе;
- -үҙ телмәренә иғтибарлы булып үҙ – үҙен баһалау һәләтлеге.

Предмет һөҙөмтәләре: башҡорт теле нормалары (фонетик, лексик, грамматик) тураһында башланғыс белешмә; (курс йөкмәткеһе кимәлендә) өн, хәреф, һүҙ кеүек тел берәмектәрен табыу һәм сағыштырыу һәләте.

5. ТӨП УҠЫУ ЙҮНӘЛЕШТӘРЕНЕҢ ФОРМАЛАШТЫРЫУ ПРОГРАММАҺЫ.

А. Коммуникатив сферала (башҡорт телен аралашыу сараһы булараҡ өйрәнеүҙә)

Телмәр эшмәкәрлегенең түбәндәге төрҙәрендә телмәр компетенцияһы:

һөйләү телмәрендә:

- аралашыуҙың типик ситуацияларында элементар этикет диалог алып барыу;
- элементар кимәлдә уҡыусының үҙе, ғаиләһе, дуҫы тураһында һөйләүе; предмет, картинаны һүрәтләүе; персонажды ҡыҫҡаса ҡылыҡһырлауы; тыңлап аңлауҙа:
- уҡыусының уҡытыусы һәм класташтарының телмәрен тыңлап аңлауы; аудиояҙмаларҙағы ҙур булмаған текстарҙың йөкмәткеһен аңлауы;

уҡыуҙа:

- өйрәнелгән тел материалына таянып төҙөлгән ҙур булмаған текстарҙы ҡысҡырып уҡыу;
- өйрәнелгән тел материалы менән бер рәттән яңы һүҙҙәрҙе лә үҙ эсенә алған текстарҙы эстән уҡыу һәм уларҙың төп йөкмәткеһен аңлау, текстан кәрәкле информацияны табыу;

яҙма телмәрҙә:

- күсереп яҙыу техникаһына эйә булыу;
- үрнәк буйынса байрам менән ҡотлау һәм ҡыҫҡа шәхси хат яҙыу
- уҡыу күнекмәләрен үҙаллы үтәү.

Тел компетенцияһы (тел сараларын үҙләштереү).

- башҡорт теленең өндәрен дөрөҫ әйтеү һәм айырыу; һүҙҙәргә һәм фразаларға дөрөҫ баҫым ҡуйыу;
- төрлө һөйләм төрҙәрен интонация менән уҡыу;

Б. Танып белеү сфераһы:

- айырым өндәр, хәрефтәр, һүҙҙәр, һүҙбәйләнештәр, ябай һөйләмдәр кимәлендә башҡорт һәм рус телдәренең күренештәрен сағыштыра белеү;
- башланғыс мәктәп тематикаһы кимәлендә өлгө буйынса күнегеүҙәр эшләй белеү;

В. Дөйөм ҡиммәттәргә йүнәлеш сфераһында:

- башҡорт телен фекер, хис-тойғо, эмоцияларҙы белдереү сараһы булараҡ ҡабул итеү;
- балалар фольклоры ярҙамында башҡорт халҡының рухи ҡиммәттәрен үҙләштереү.

Г. Эстетик сферала:

- башҡорт телендәге хис-тойғо һәм эмоцияларҙы белдереүсе сараларҙы үҙләштереү;
- балалар әҙәбиәте үрнәктәре менән танышҡанда матурлыҡты танырға өйрәнеү.

Д. Хеҙмәт сфераһында:

- уҡыу процесында билдәләнгән планға ярашлы эшләй белеү.

6. УҠЫТЫУ ПРЕДМЕТЫНЫҢ ТӨП ЙӨКМӘТКЕҺЕ.

…ге, тема …едмета	**Сәғ.һан** Кол.-во часов	**Программа йөкмәткеһе** Программное содержание	**Уҡыусыларҙың төп эшмәкәрлек төрө** Дифференциация видов деятельности	
			Минималь үҙләштереү кимәле Минимальный уровень	**Етешле үҙләштере…** Достаточный урове…
…мәктәп! …ытыусым! …ғәт)	**1**	Яңы уҡыу йылы башланды.. Белем көнө. Башҡорт теленең алфавиты.	Дәреслек менән танышыу. Уҡытыусының һөйләгәнен тыңлау, аңлау. Башҡорт өндәрен рус телендәге өндәр менән сағыштырыу.	Дәреслек менән тан… Уҡытыусының һөй… тыңлау, аңлау. Баш… рус телендәге өндә… сағыштырыу.
	1	Йәйге каникул. Башҡорт теленең үҙенсәлекле өндәре һәм хәрефтәре.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Уҡытыусының һорауҙарын аңлап, уларға яуап биреү. Башҡорт теленең үҙенсәлекле өндәрен таныу, ишетеү һәм дөрөҫ әйтә белеү.	Уҡытыусы ярҙамын… маҡсатын билдәлә… Уҡытыусының һор… аңлап, уларға яуап … Башҡорт теленең ү… өндәрен таныу, ише… дөрөҫ әйтә белеү.
	1	Көҙ етте. Ҡалын һәм нәҙек һуҙынҡылар.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Йыл миҙгелдәрен дөрөҫ әйтеү, һүрәт буйынса һөйләү. Ҡалын һәм нәҙек һуҙынҡыларҙы табыу.	Уҡытыусы ярҙамын… маҡсатын билдәлә… Темаға ярашлы яң… һүҙҙәрҙе,һүҙбәйлә-… үҙләштереү. Йыл м… дөрөҫ әйтеү, һүрәт … һөйләү. Ҡалын һәм… һуҙынҡыларҙы таб…
	1	Көҙгө тәбиғәт. Сифат.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Көҙ миҙгеленең үҙенсәлектәрен билдәләү. Ниндәй? Һорауының	Уҡытыусы ярҙамын… маҡсатын билдәлә… Көҙ миҙгеленең үҙе… билдәләү. Ниндәй?

			мәғәнә үҙенсәлеген аңлау, уларға яуап биреүсе һүҙҙәрҙе таныу, телмәрҙә дөрөҫ ҡулланыу	мәғәнә үҙенсәлеген яуап биреүсе һүҙҙәр телмәрҙә дөрөҫ ҡул
	1	Баҡсала уңыш йыябыҙ. Тыуған көн. Телмәр үҫтереү.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Уҡытыусы һөйләгәнен тыңлау, аңлау, һорауҙарына яуап биреү. Һөйләмдең эйәһе менән хәбәрен таныу, һорауҙар ҡуя белеү.	Уҡытыусы ярҙамы маҡсатын билдәләү Темаға ярашлы яңы һүҙбәйләнештәрҙе ү Уҡытыусы һөйләгә аңлау, һорауҙарына Һөйләмдең эйәһе м таныу, һорауҙар ҡу
	1	Минең мәктәбем. Исем. Исемдең күплек ялғауҙары.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Уҡытыусы һөйләгәнен тыңлау, аңлау, һорауҙарына яуап биреү. Һөйләмдәр төҙөү. Исемдең күплек ялғауҙарын үҙләштереү, телмәрҙә дөрөҫ ҡулланыу, дөрөҫ яҙыу.	Уҡытыусы ярҙамы маҡсатын билдәләү Темаға ярашлы яңы һүҙбәйләнештәрҙе ү Уҡытыусы һөйләгә аңлау, һорауҙарына Һөйләмдәр төҙөү. И күплек ялғауҙарын телмәрҙә дөрөҫ ҡул яҙыу.
	1	Беҙҙең класс Исемдең һан менән үҙгәреше.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе ишетеү, дөрөҫ әйтеү, мәғәнәһен аңлау. Әңгәмәл ҡатнашыу. Исемдең һан менән үҙгәрешен үҙләштереү.	Уҡытыусы ярҙамы маҡсатын билдәләү Темаға ярашлы яңы һүҙбәйләнештәрҙе и әйтеү, мәғәнәһен аң ҡатнашыу. Исемде үҙгәрешен үҙләште
	1	Класташтарым. Да (дә), ҙа (ҙә), ла (лә), та (тә), киҫәксәләрен ҡулланыу.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү, уларҙы телмәрҙә ҡулланыу. Әңгәмәл ҡатнашыу. Һөйләмдәр төҙөү. Да (дә), ҙа (ҙә), ла (лә), та (тә), киҫәксәләрен үҙләштереү, телмәрҙә дөрөҫ ҡулланыу һәм яҙыу.	Уҡытыусы ярҙамы маҡсатын билдәләү Темаға ярашлы яңы һүҙбәйләнештәрҙе ү уларҙы телмәрҙә ҡу Әңгәмәл ҡатнашыу төҙөү. Да (дә), ҙа (ҙ (тә), киҫәксәләрен телмәрҙә дөрөҫ ҡул яҙыу.
	1	Башҡорт теле дәресе. Һөйләмдә һүҙҙәр тәртибе.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Уҡытыусы һорауҙарын аңлап, уларға яуап биреү. Һөйләмдә һүҙҙәрҙең килеү тәртибен үҙләштереү.	Уҡытыусы ярҙамы маҡсатын билдәләү Уҡытыусы һорауҙа уларға яуап биреү. һүҙҙәрҙең килеү тәр үҙләштереү.
	1	***Күсереп яҙыу*** ***“Артурҙың бер көнө”***	Һөйләмдәрҙе матур, дөрөҫ итеп күсереп яҙыу. “Башҡорт теленең үҙенсәлекле өн- хәрефтәренең дөрөҫ яҙылышы” ҡағиҙәләрен үтәү.	Һөйләмдәрҙе матур күсереп яҙыу. “Баш үҙенсәлекле өн- хәр дөрөҫ яҙылышы” ҡа үтәү.

раһында **әт)**	1	Танышыу. Үҙем тураһында Хаталар өҫтөндә эш. Исемдең килеш менән үҙгәреүе.	Күсереп яҙыуҙа ебәргән хаталарҙы аңлау һәм төҙәтеү. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү.	Күсереп яҙыуҙа ебә хаталарҙы аңлау һә Темаға ярашлы яңы һүҙбәйләнештәрҙе ү

			Үҙең менән таныштыра белеү. Килеш һорауҙарының мәғәнә үҙенсәлеген аңлау, уларға яуап биреүсе һүҙҙәрҙе таныу, телмәрҙә дөрөҫ ҡулланыу.	Үҙең менән таныш Килеш һорауҙарын үҙенсәлеген аңлау, биреүсе һүҙҙәрҙе та телмәрҙә дөрөҫ ҡул
	1	Минең ғаиләм. Берлектәге исемдәрҙең килеш менән үҙгәреше.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Һорауҙарға яуап биреү. Әңгәмәлә ҡатнашыу.	Уҡытыусы ярҙамын маҡсатын билдәләү Темаға ярашлы яңы һүҙбәйләнештәрҙе ү Һорауҙарға яуап би Әңгәмәлә ҡатнашы
	1	Минең туғандарым. Күплектәге исемдәрҙең килеш менән үҙгәреше .	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. “Минең туғандарым” темаһына бәйләнешле текст төҙөү. Күплектәге исемдәрҙең килеш менән үҙгәреше үҙенсәлеген аңлау.	Уҡытыусы ярҙамын маҡсатын билдәләү “Минең туғандары бәйләнешле текст т Күплектәге исемдә менән үҙгәреше үҙе аңлау.
	1	Ҡайҙа йәшәйһең? Беҙҙең фатир. Алмаш. Зат алмаштары.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Тексты укыу, йөкмәткеһен аңлау. Йөкмәткеһе, һүрәттәр буйынса уҡытыусының һорауҙарына яуап биреү. Зат алмаштарын таныу, телмәрҙә дөрөҫ ҡулланыу.	Уҡытыусы ярҙамын маҡсатын билдәләү Тексты укыу, йөкм аңлау. Йөкмәткеһе, буйынса уҡытыусы һорауҙарына яуап б алмаштарын таныу дөрөҫ ҡулланыу.
	1	Көн тәртибем. Эйәлек алмаштары. к-г, ҡ-ғ, п-б тартынҡыларының сиратлашыуы.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Көн режимы тураһында әңгәмәл ҡатнашыу, үҙ фекереңде әйтә алыу. Тексты тасуири укыу, йөкмәткеһен аңлау. Йөкмәткеһе буйынса һорауҙарға яуап биреү. Эйәлек алмаштарын үҙләштереү ,телмәрҙә дөрөҫ ҡулланыу.	Уҡытыусы ярҙамын маҡсатын билдәләү Темаға ярашлы яңы һүҙбәйләнештәрҙе ү Көн режимы тураһ ҡатнашыу, үҙ фекер алыу. Тексты тасуи йөкмәткеһен аңлау. буйынса һорауҙарға Эйәлек алмаштары ,телмәрҙә дөрөҫ ҡул
	1	Минең дуҫым. Алмаштарҙың килеш менән үҙгәреше.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Диалогта ҡатнашыу. Һөйләмдәр төҙөү. Алмаштарҙың килеш менән үҙгәреү үҙенсәлеген аңлау, телмәрҙә дөрөҫ ҡулланыу.	Уҡытыусы ярҙамын маҡсатын билдәләү Темаға ярашлы яңы һүҙбәйләнештәрҙе ү Диалогта ҡатнашы төҙөү. Алмаштарҙы менән үҙгәреү үҙен телмәрҙә дөрөҫ ҡул
	1	Минең уй-хыялдарым. Зат алмаштарының килеш менән үҙгәреше.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Диалогта ҡатнашыу. Һөйләмдәр төҙөү. Зат алмаштарының килеш менән үҙгәрешен аңлау.	Уҡытыусы ярҙамын маҡсатын билдәләү Темаға ярашлы яңы һүҙбәйләнештәрҙе ү Диалогта ҡатнашы төҙөү. Зат алмашта менән үҙгәрешен аң
ıҙгелдәре әт)	1	Йыл миҙгелдәре. Сифаттың исем менән ярашыуы	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе,	Уҡытыусы ярҙамын маҡсатын билдәләү Темаға ярашлы яңы

			һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Йыл миҙгелдәрен дөрөҫ әйтеү, һорауҙарға яуап биреү. Диалогта ҡатнашыу. Сифаттың исем менән ярашыуын үҙләштереү.	һүҙбәйләнештәрҙе ү Йыл миҙгелдәрен д һорауҙарға яуап бир ҡатнашыу. Сифатты менән ярашыуын ү
	1	***“Алмаш” темаһы буйынса контроль күсереп яҙыу. «Көҙгө урман».***	Һүҙҙәрҙе дөрөҫ ишетеү һәм яҙыу, үткән ҡағиҙәләрҙе үтәү. Яҙыу күнекмәләрен нығыту.	Һүҙҙәрҙе дөрөҫ ише үткән ҡағиҙәләрҙе ү күнекмәләрен нығы
	1	Көҙ билдәләре. Көҙ көнө һауа торошо. Хаталар өҫтөндә эш. Һорау алмаштары.	Диктантта ебәрелгән хаталарҙы аңлау һәм төҙәтеү. Көҙ миҙгеленең үҙенсәлектәрен билдәләү. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Һөйләмдәр төҙөү. Һорау алмаштарын таныу, телмәрҙә дөрөҫ ҡулланыу.	Диктантта ебәрелгә аңлау һәм төҙәтеү. миҙгеленең үҙенсәл билдәләү. Темаға яр һүҙҙәрҙе, һүҙбәйлән үҙләштереү. Һөйләм Һорау алмаштарын телмәрҙә дөрөҫ ҡул
	1	Көҙгө эштәр. Күрһәтеү алмаштары.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Тексты тасуири уҡыу, йөкмәткеһен аңлау. Текста күрһәтеү алмаштарын табыу, дөрөҫ итеп күсереп яҙыу.	Уҡытыусы ярҙамын маҡсатын билдәләү Темаға ярашлы яңы һүҙбәйләнештәрҙе ү Тексты тасуири уҡы йөкмәткеһен аңлау. күрһәтеү алмаштар дөрөҫ итеп күсереп
	1	Баҡса эштәре. Күрһәтеү алмаштарының килеш менән үҙгәреше.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Уҡытыусы һөйләгәнен тыңлау, аңлау, һорауҙарына яуап биреү. Күрһәтеү алмаштарының килеш менән үҙгәреше үҙенсәлеген аңлау, телмәрҙә дөрөҫ ҡулланыу.	Уҡытыусы ярҙамын маҡсатын билдәләү Темаға ярашлы яңы һүҙбәйләнештәрҙе ү Уҡытыусы һөйләгә аңлау, һорауҙарына Күрһәтеү алмаштар менән үҙгәреше үҙе аңлау, телмәрҙә дөр
	1	Эскурсия “Беҙҙең ҡалала көҙ” Билдәләү алмаштары. Билдәһеҙлек алмаштары.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Тексты уҡыу, йөкмәткеһен аңлау. Йөкмәтке буйынса һорауҙарға яуап биреү. Тема буйынса әңгәмәлә ҡатнашыу. Билдәләү һәм билдәһеҙлек алмаштарының мәғәнә үҙенсәлеген аңлау, телмәрҙә дөрөҫ ҡулланыу.	Уҡытыусы ярҙамын маҡсатын билдәләү Темаға ярашлы яңы һүҙбәйләнештәрҙе ү Тексты уҡыу, йөкм аңлау. Йөкмәтке бу һорауҙарға яуап бир буйынса әңгәмәлә т Билдәләү һәм билд алмаштарының мә үҙенсәлеген аңлау, дөрөҫ ҡулланыу.
	1	Тәбиғәтте һаҡлайыҡ! Юҡлыҡ алмаштары	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Һөйләмдәр төҙөү. Тема буйынса әңгәмәлә ҡатнашыу. Тексты уҡыу, йөкмәткеһен аңлау. Юҡлыҡ алмаштарының мәғәнә үҙенсәлеген аңлау ,телмәрҙә дөрөҫ ҡулланыу.	Уҡытыусы ярҙамын маҡсатын билдәләү Темаға ярашлы яңы һүҙбәйләнештәрҙе ү Һөйләмдәр төҙөү. Т әңгәмәлә ҡатнашыу уҡыу, йөкмәткеһен Юҡлыҡ алмаштары үҙенсәлеген аңлау , дөрөҫ ҡулланыу.

	1	Минең яраҡкан миҙгелем. Һүҙлектәр менән эш Контроль кңсреп яҙыу.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Уҡытыусының һөйләгәнен тыңлау, аңлау, һорауҙарына яуап биреү. Диалогта ҡатнашыу. Алмаштарҙы телмәрҙә дөрөҫ ҡулланыу.	Уҡытыусы ярҙамы маҡсатын билдәлә Темаға ярашлы яңы һүҙбәйләнештәрҙе ү Уҡытыусының һөйл тыңлау, аңлау, һора биреү. Диалогта ҡа Алмаштарҙы телмә ҡулланыу.
ртостанды ңме? ғәт)	1	Ватаным – Башҡортостан. Яңғыҙлыҡ исемдәр.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Тексты уҡыу, йөкмәткеһен аңлау. Йөкмәтке буйынса һорауҙарға яуап биреү. Тыуған ил, тыуған ер тураһында мәҡәлдәр табыу. Яңғыҙлыҡ исемдәрҙе текста табыу, дөрөҫ яҙыу.	Уҡытыусы ярҙамы маҡсатын билдәлә Темаға ярашлы яңы һүҙбәйләнештәрҙе ү Тексты уҡыу, йөкм аңлау. Йөкмәтке бу һорауҙарға яуап би ил, тыуған ер тураһ мәҡәлдәр табыу. Ян исемдәрҙе текста та яҙыу.
	1	Минең Республикам! Уртаҡлыҡ исемдәр.	Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Уҡытыусы һөйләгәнен тыңлау. Әңгәмәлә ҡатнашыу. Яңғыҙлыҡ һәм уртаҡлыҡ исемдәргә миҫалдар табыу, дөрөҫ итеп яҙыу.	Темаға ярашлы яң һүҙбәйләнештәрҙе ү Уҡытыусы һөйләгә Әңгәмәлә ҡатнашы һәм уртаҡлыҡ исем миҫалдар табыу, дө яҙыу.
	1	Әкиәт“Аҡыллы турғай”.	Әкиәтте уҡыу, йөкмәткеһен аңлау. Йөкмәтке, һүрәт буйынса уҡытыусының һорауҙарына яуап биреү. Әкиәт буйынса изложение яҙыу.	Әкиәтте уҡыу, йөкм аңлау. Йөкмәтке, һ уҡытыусының һора биреү. Әкиәт буйы изложение яҙыу.
	1	Өфө- Башҡортостан дың баш ҡалаһы. Хаталар өҫтөндә эш. Һандарҙы ҡабатлау.	Контроль эштә ебәрелгән хаталарҙы аңлау һәм төҙәтеү. Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Тексты уҡыу, йөкмәткеһен аңлау. Тема буйынса уҡытыусының һорауҙарына яуап биреү. Башҡортса һанай белеү.	Контроль эштә ебә хаталарҙы аңлау һә Уҡытыусы ярҙамы маҡсатын билдәлә Темаға ярашлы яңы һүҙбәйләнештәрҙе ү Тексты уҡыу, йөкм аңлау. Тема буйынс уҡытыусының һора биреү. Башҡортса һ
	1	Салауат Юлаев һәйкәле. Һөйләм төҙөлөшөн ҡабатлау.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Тексты уҡыу, йөкмәткеһен аңлау. Йөкмәтке буйынса уҡытыусының һорауҙарына яуап биреү.	Уҡытыусы ярҙамы маҡсатын билдәлә Темаға ярашлы яңы һүҙбәйләнештәрҙе ү Тексты уҡыу, йөкм аңлау. Йөкмәтке бу уҡытыусының һора биреү. Һөйләмдә һө киҫәктәренең тәғәй булыуын үҙләштер
	1	Башҡортостан байлыҡтары. Һөйләм төрҙәре.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү.	Уҡытыусы ярҙамы маҡсатын билдәлә Темаға ярашлы яңы һүҙбәйләнештәрҙе ү

			Тексты уҡыу, йөкмәткеһен аңлау. Йөкмәтке буйынса уҡытыусының һорауҙарына яуап биреү. Уҡыу һәм яҙыу күнекмәләрен нығытыу.	Тексты уҡыу, йөкм аңлау. Йөкмәтке бу уҡытыусының һора биреү. Уҡыу һәм яҙ күнекмәләрен нығь Интонация буйынса һөйләм төрҙәренә м килтереү, уларҙы те
	1	Башҡортостанды беләһеңме? Һорау һөйләмдәр.	Уҡытысы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Тема буйынса әңгәмәлә ҡатнашыу. Һорау һөйләмдәр төҙөү, уларҙы дөрөҫ интонация менән уҡыу.	Уҡытысы ярҙамынд маҡсатын билдәләү Темаға ярашлы яңь һүҙбәйләнештәрҙе ү Тема буйынса әңгә ҡатнашыу. Һорау һ төҙөү, уларҙы дөрө менән уҡыу.
ыл менән ғәт)	1	Башҡортостанда ҡыш. Исемдең күплек ялғауҙары.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Ҡыш миҙгеленең үҙенсәлектәрен билдәләү. Һүрәттәр буйынса һөйләмдәр төҙөү. Исемдең күплек ялғауҙарын үҙләштереү ,телмәрҙә дөрөҫ ҡулланыу.	Уҡытыусы ярҙамын маҡсатын билдәләү Темаға ярашлы яңь һүҙбәйләнештәрҙе ү Ҡыш миҙгеленең ү билдәләү. Һүрәттәр һөйләмдәр төҙөү. И күплек ялғауҙарын ,телмәрҙә дөрөҫ ҡул
	1	Ҡыш күренештәре. Ҡылымдың һан менән үҙгәреше.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Тексты уҡыу, йөкмәткеһен аңлау. Уҡытыусы һөйләгәнен тыңлау, аңлау. Тексттың йөкмәткеһе буйынса һорауҙарға яуап биреү. Ҡылымдың һан менән үҙгәрешен үҙләштереү, телмәрҙә дөрөҫ ҡулланыу.	Уҡытыусы ярҙамын маҡсатын билдәләү Темаға ярашлы яңь һүҙбәйләнештәрҙе ү Тексты уҡыу, йөкм аңлау. Уҡытыусы һ тыңлау, аңлау. Текс йөкмәткеһе буйынс яуап биреү. Ҡылым менән үҙгәрешен ү телмәрҙә дөрөҫ ҡул
	1	Ҡоштарға ярҙам. Һөйләмдә һүҙҙәр тәртибе.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Башҡортостан ҡоштарын таныу, уларға ярҙам итергә кәрәклеккә төшөнөү. Һөйләмдә һүҙҙәрҙең килеү тәртибен үҙләштереү.	Уҡытыусы ярҙамын маҡсатын билдәләү Темаға ярашлы яңь һүҙбәйләнештәрҙе ү Башҡортостан ҡош уларға ярҙам итерг төшөнөү. Һөйләмд килеү тәртибен үҙл
	1	Хайуандар донъяһында. Ҡылымдың 1-се зат ялғауҙары.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Йорт хайуандарын ҡарауҙа яуаплылыҡ тәрбиәләү. Ҡылымдың 1- се зат ялғауҙарын үҙләштереү, телмәрҙә дөрөҫ ҡулланыу.	Уҡытыусы ярҙамын маҡсатын билдәләү Темаға ярашлы яңь һүҙбәйләнештәрҙе ү Йорт хайуандарын яуаплылыҡ тәрбиәл Ҡылымдың 1- се за үҙләштереү, телмәр ҡулланыу.
	1	Ҡышҡы уйындар. Һүрәт буйынса эш.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе,	Уҡытыусы ярҙамын маҡсатын билдәләү Темаға ярашлы яңь

			һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Тексты уҡыу, йөкмәткеһен аңлау. Ҡылымдың 3-сө зт ялғауҙарын үҙләштереү, телмәрҙә дөрөҫ ҡулланыу.	һүҙбәйләнештәрҙе ү Тексты уҡыу, йөкм аңлау. Ҡылымдың ялғауҙарын үҙләшт телмәрҙә дөрөҫ ҡул
	1	***Һорауҙарға яуаптар "Ҡышҡы тәбиғәт"***	Үҙ аллы эшләү. Һорауҙарға тулы һәм дөрөҫ яуап биреү.	Үҙ аллы эшләү. Һор һәм дөрөҫ яуап бир
	1	Экскурсия "Беҙҙең ҡалала ҡыш".Хаталар өҫтөндә эш. Ҡылымдың 2-се зат ялғауҙары.	Контроль эштә ебәрелгән хаталарҙы аңлау һәм төҙәтеү. Уҡытыусы һөйләгәнен тыңлау, аңлау. Әңгәмәлә ҡатнашыу. Ҡылымдың 2-се зат ялғауҙарын үҙләштереү, телмәрҙә дөрөҫ ҡулланыу.	Контроль эштә ебә хаталарҙы аңлау һә Уҡытыусы һөйләгә аңлау. Әңгәмәлә ҡа Ҡылымдың 2-се за үҙләштереү, телмәр ҡулланыу.
	1	Грипп тейә күрмәһен! Ҡылымдың 3-сө зат ялғауҙары.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Тексты уҡыу, йөкмәткеһен үҙләштереү. Ҡылымдың 3-сө зат ялғауҙарын үҙләштереү телмәрҙә дөрөҫ ҡулланыу.	Уҡытыусы ярҙамы маҡсатын билдәләү Темаға ярашлы яңы һүҙбәйләнештәрҙе ү Тексты уҡыу, йөкм үҙләштереү. Ҡылым ялғауҙарын үҙләшт дөрөҫ ҡулланыу.
...е. Тән ...ı. Шәхси ...ена ...ғәт)	1	Тән ағзалары. Башҡорт телендә эйәлек төшөнсәһе.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Тән өлөштәрен атай белеү. Эйәлек төшөнсәһен үҙләштереү, телмәрҙә дөрөҫ ҡулланыу.	Уҡытыусы ярҙамы маҡсатын билдәләү Темаға ярашлы яңы һүҙбәйләнештәрҙе ү Тән өлөштәрен атай Эйәлек төшөнсәһен телмәрҙә дөрөҫ ҡул
	1	Шәхси гигиена. Эйәлек килеш ялғауҙары.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Шиғырҙы тасуири уҡыу, йөкмәткеһен аңлау, һорауҙарға яуап биреү. Гигиена ҡағиҙәләрен үтәү. Эйәлек килеш ялғауҙарын үҙләштереү, телмәрҙә дөрөҫ ҡулланыу.	Уҡытыусы ярҙамы маҡсатын билдәләү Темаға ярашлы яңы һүҙбәйләнештәрҙе ү Шиғырҙы тасуири у йөкмәткеһен аңлау, яуап биреү. Гигиен үтәү. Эйәлек килеш үҙләштереү, телмәр ҡулланыу.
	1	Көн тәртибе. Һөйләмдә һүҙҙәр тәртибе.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Көн режимы тураһында әңгәмәлә ҡатнашыу. Һүрәттәр буйынса һөйләү. Һөйләмдә һүҙҙәрҙең килеү тәртибен үҙләштереү.	Уҡытыусы ярҙамы маҡсатын билдәләү Темаға ярашлы яңы һүҙбәйләнештәрҙе ү Көн режимы тураһ әңгәмәлә ҡатнашыу буйынса һөйләү. Һө һүҙҙәрҙең килеү тәр үҙләштереү.
	1	Дарыу үләндәре. Ҡылым һөйкәлештәре. Ҡылымдың бойороҡ һөйкәлеше.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Тексты уҡыу, йөкмәткеһен аңлау. Ҡылым һөйкәлештәрен үҙләштереү. Ҡылымдың бойороҡ	Уҡытыусы ярҙамы маҡсатын билдәләү Темаға ярашлы яңы һүҙбәйләнештәрҙе ү Тексты уҡыу, йөкм аңлау. Ҡылым һөйк үҙләштереү. Ҡылы

			һөйкәлеше мәғәнәһен үҙләштереү, миҫалдар килтереү.	һөйкәлеше мәғәнәһ үҙләштереү, миҫалд
т – ҡатын- ә көнө ғәт)	1	8 Март - Ҡатын-ҡыҙҙар көнө. Антонимдар.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Тексты тасуири уҡыу, йөкмәткеһен аңлау. Антонимдарҙы үҙләштереү, телмәрҙә дөрөҫ ҡулланыу.	Уҡытыусы ярҙамы маҡсатын билдәләү Темаға ярашлы яңы һүҙбәйләнештәрҙе ү Тексты тасуири уҡы йөкмәткеһен аңлау. Антонимдарҙы үҙлә телмәрҙә дөрөҫ ҡул
	1	Минең әсәйем. Антонимдарҙы телмәрҙә ҡулланыу.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Шиғырҙы тасуири уҡыу, йөкмәткеһен аңлау, һорауҙарға яуап биреү. Һөйләм төҙөү. Антонимдарҙы телмәрҙә дөрөҫ ҡулланыу.	Уҡытыусы ярҙамы маҡсатын билдәләү Темаға ярашлы яңы һүҙбәйләнештәрҙе ү Шиғырҙы тасуири у йөкмәткеһен аңлау, яуап биреү. Һөйләм Антонимдарҙы телм ҡулланыу.
	1	Минең өләсәйем. Интонация буйынса һөйләм төрҙәре.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Тексты уҡыу ,йөкмәткеһен аңлау. Әңгәмәлә ҡатнашыу. Һөәләмдәр төҙөү. Һөйләмдә һорауҙы, өндәүҙе, хәбәр итеүҙе күҙәтеү һәм билдәләү, Хәбәр, һорау, өндәү һөйләмдәрҙе дөрөҫ интонация менән уҡыу.	Уҡытыусы ярҙамы маҡсатын билдәләү Темаға ярашлы яңы һүҙбәйләнештәрҙе ү Тексты уҡыу ,йөкм аңлау. Әңгәмәлә ҡа Һөәләмдәр төҙөү. Һ һорауҙы, өндәүҙе, х күҙәтеү һәм билдәл һорау, өндәү һөйлә интонация менән у
	1	***Телмәр үҫтереү***	Үҙ аллы эшләү. Фекерләргә өйрәтеү. Уларҙы эҙмә- эҙлекле рәүештә яҙыу.	Үҙ аллы эшләү. Фе өйрәтеү. Уларҙы эҙ рәүештә яҙыу.
ҡ-түлек. һалым. Өй. Баҙар ғәт)	1	Аҙыҡ-түлек магазинында. Хаталар өҫтөндә эш. Башҡорт теленең үҙенсәлекле өндәре.	Иншала ебәрелгән хаталарҙы аңлау һәм төҙәтеү. Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Уҡытыусы уҡыған йомаҡты аңлау. Башҡорт теленең үҙенсәлекле өндәрен ишетеү, таныу, дөрөҫ әйтә һәм яҙа белеү. Икмәк тураһында мәҡәлдәр табыу.	Иншала ебәрелгән аңлау һәм төҙәтеү. ярҙамында дәрестең билдәләүҙә ҡатнаш ярашлы яңы һүҙҙәр һүҙбәйләнештәрҙе ү Уҡытыусы уҡыған аңлау. Башҡорт тел үҙенсәлекле өндәре таныу, дөрөҫ әйтә һ Икмәк тураһында м табыу.
	1	Кейем-һалым магазинында. Синонимдар.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Тесты тасуири уҡыу, йөкмәткеһен үҙләштереү. Йөкмәтке буйынса һорауҙарға яуап биреү. Һүрәттәр буйынса һөйләмдәр төҙөү. Синонимдарҙы үҙләштереү, телмәрҙә дөрөҫ ҡулланырға өйрәнеү.	Уҡытыусы ярҙамы маҡсатын билдәләү Темаға ярашлы яңы һүҙбәйләнештәрҙе ү Тесты тасуири уҡы йөкмәткеһен үҙләш Йөкмәтке буйынса яуап биреү. Һүрәтт һөйләмдәр төҙөү. С үҙләштереү, телмәр ҡулланырға өйрәне

	1	Баҙарҙа. Байрамға әҙерләнеү. Исемдең һан менән үҙгәреше.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Уҡытыусы һөйләгәнен тыңлау, аңлау, һорауҙарына яуап биреү. Әңгәмәлә ҡатнашыу, диалог төҙөү. Исемдең һан менән үҙгәрешен үҙләштереү, телмәрҙә дөрөҫ ҡулланыу.	Уҡытыусы ярҙамы маҡсатын билдәләү Темаға ярашлы яңы һүҙбәйләнештәрҙе ү Уҡытыусы һөйләгә аңлау, һорауҙарына Әңгәмәлә ҡатнашы төҙөү. Исемдең һан үҙгәрешен үҙләште дөрөҫ ҡулланыу.
	1	Сәй эсәбеҙ. Һөйләмдә һүҙҙәр тәртибе.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Диалогты уҡыу, йөкмәткеһен аңлау. Йөкмәтке буйынса уҡытыусы биргән һорауҙарға яуап биреү. Күплек ялғауҙарын үҙләштереү, телмәрҙә дөрөҫ ҡулланыу.	Уҡытыусы ярҙамы маҡсатын билдәләү Темаға ярашлы яңы һүҙбәйләнештәрҙе ү Диалогты уҡыу, йө аңлау. Йөкмәтке бу уҡытыусы биргән һ яуап биреү. Күплек үҙләштереү, телмәр ҡулланыу.
	1	***“Һөйләмдә һүҙҙәр тәртибе” темаһы буйынса телмәр үҫтереү.***	Һүҙҙәрҙе дөрөҫ ишетеү һәм яҙыу, үткән ҡағиҙәләрҙе үтәү. Яҙыу күнекмәләрен нығыту.	Һүҙҙәрҙе дөрөҫ ише үткән ҡағиҙәләрҙе ү күнекмәләрен нығы
з етте ғәт)	1	Яҙ килә. Омонимдар.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Уҡытыусы һөйләгәнен тыңлау, аңлау, һорауҙарына яуап биреү. Омонимдарҙы үҙләштереү, телмәрҙә дөрөҫ ҡулланыу, һөйләмдәр төҙөү.	Уҡытыусы ярҙамы маҡсатын билдәләү Темаға ярашлы яңы һүҙбәйләнештәрҙе ү Уҡытыусы һөйләгә аңлау, һорауҙарына Омонимдарҙы үҙлә телмәрҙә дөрөҫ ҡул һөйләмдәр төҙөү
	1	Башҡортостанда яҙ. Яҙғы тәбиғәт. Омонимдарҙы телмәрҙә ҡулланыу.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Яҙ миҙгеленең үҙенсәлектәрен билдәләү. Һүрәт буйынса һөйләү. Омонимдарҙы телмәрҙә дөрөҫ ҡулланыу.	Уҡытыусы ярҙамы маҡсатын билдәләү Темаға ярашлы яңы һүҙбәйләнештәрҙе ү Яҙ миҙгеленең үҙен билдәләү. Һүрәт бу һөйләү. Омонимдар дөрөҫ ҡулланыу.
	1	Осоп ҡайтыусы ҡоштар.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу.	Уҡытыусы ярҙамы маҡсатын билдәләү

		Алмаштар (ҡабатлау).	Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Башҡортостан ҡоштарын таныу, уларға ярҙам итергә кәрәклеккә төшөнөү. Алмаштарҙы телмәрҙә ҡулланырға өйрәтеү, уларҙы текста табыу.	Темаға ярашлы яң һүҙбәйләнештәрҙе ү Башҡортостан ҡош уларға ярҙам итерг төшөнөү. Алмашта ҡулланырға өйрәте текста табыу.
	1	Ҡайтығыҙ, ҡоштар! Алмаштарҙы телмәрҙә ҡулланыу .	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Уҡытыусы һөйләгәнен тыңлау, аңлау, һорауҙарына яуап биреү. Тексты уҡыу, йөкмәткеһен аңлау. Алмаштарҙы телмәрҙә дөрөҫ ҡулланыу, уларҙы текста табыу.	Уҡытыусы ярҙамы маҡсатын билдәләү Темаға ярашлы яң һүҙбәйләнештәрҙе ү Уҡытыусы һөйләгә аңлау, һорауҙарына Тексты уҡыу, йөкм аңлау. Алмаштарҙ дөрөҫ ҡулланыу, ул табыу.
	1	***“Исем” темаһы буйынса контроль күсереп яҙыу “Муйыл”***	Һүҙҙәрҙе дөрөҫ ишетеү һәм яҙыу. “Башөорт теленең үҙенсәлекле өн- хәрефтәренең дөрөҫ яҙылышы” ҡағиҙәләрен үтәү. Яҙыу күнекмәләрен нығытыу.	Һүҙҙәрҙе дөрөҫ ише “Башҡорт теленең өн- хәрефтәренең д яҙылышы” ҡағиҙәл Яҙыу күнекмәләрен
	1	Яҙғы байрамдар. 9 май- Еңеү байрамы Хаталар өҫтөндә эш. Кем? Нимә? Һорауҙары	Диктантта ебәрелгән хаталарҙы аңлау, төҙәтеү. Тексты тасуири уҡыу, йөкмәткеһен аңлау, һорауҙарға яуап биреү. Һөйләмдәрҙә кем? нимә? Һорауына яуап биреүсе һүҙҙәрҙе табыу.	Диктантта ебәрелгә аңлау, төҙәтеү. Текс уҡыу, йөкмәткеһен һорауҙарға яуап бир Һөйләмдәрҙә кем? Һорауына яуап бир табыу.
оштәр ғәт)	1	Яҙғы эштәр. Яҙғы өмәләр. Һандар.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Шиғырҙы тасуири уҡыу, йөкмәткеһен үҙләштереү. Ябай һәм ҡушма һандарҙы үҙләштереү, телмәрҙә ҡулланыу һәм дөрөҫ яҙыу.	Уҡытыусы ярҙамы маҡсатын билдәләү Темаға ярашлы яң һүҙбәйләнештәрҙе ү Шиғырҙы тасуири у йөкмәткеһен үҙләш һәм ҡушма һандарҙ үҙләштереү, телмәр һәм дөрөҫ яҙыу.
	1	Баҡса эштәре. Йы, йе, йо, йө, йү хәреф ҡушымсалары.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Һүрәттәр буйынса һөйләмдәр төҙөү. Шиғырҙы тасуири уҡыу, йөкмәткеһен үҙләштереү. Йы, йе, йо, йө, йүхәреф ҡушымсаларын	Уҡытыусы ярҙамы маҡсатын билдәләү Темаға ярашлы яң һүҙбәйләнештәрҙе ү Һүрәттәр буйынса һ төҙөү. Шиғырҙы тас йөкмәткеһен үҙләш йо, йө, йүхәреф ҡуш

			үҙләштереү, дөрөҫ яҙыу.	үҙләштереү, дөрөҫ я
	1	Яҙғы сәскәләр. Һандарҙы телмәрҙә ҡулланыу .	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. тексты уҡыу, йөкмәткеһен үҙләштереү, һорауҙарға яуап биреү. Тема буйынса һүрәттәр төшөрөү. Һандарҙы телмәрҙә ҡулланыу һәм дөрөҫ яҙыу.	Уҡытыусы ярҙамы маҡсатын билдәләү Темаға ярашлы яңы һүҙбәйләнештәрҙе тексты уҡыу, йөкмә үҙләштереү, һорауҙ биреү. Тема буйынс төшөрөү. Һандарҙы ҡулланыу һәм дөрө
	1	***9-сы класта үтелгән бөтә грамматик темалар буйынса тикшереү***	Һүҙҙәрҙе дөрөҫ ишетеү һәм яҙыу. Йыл буйына үткән ҡағиҙәләрҙе үтәү. Яҙыу күнекмәләрен нығытыу.	Һүҙҙәрҙе дөрөҫ ише Йыл буйына үткән үтәү. Яҙыу күнекмә нығытыу.
рамдар ғәт)	1	Яҙғы байрамдар. Һабантуй байрамы Үтелгәндәрҙе ҡабатлау Хаталар өҫтөндә эш. Грамматика буйынса үтелгәнде ҡабатлау.	Диктантта ебәрелгән хаталарҙы аңлау, төҙәтеү. Уҡытыусы һөйләгәнен тыңлау, аңлау. Әңгәмәлә ҡатнашыу. Һөйләмдә һүҙҙәрҙең килеү тәртибен үҙләштереү. Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү.	Диктантта ебәрелгә аңлау, төҙәтеү. Уҡы һөйләгәнен тыңлау, Әңгәмәлә ҡатнашы һүҙҙәрҙең килеү тәр үҙләштереү. Уҡыты ярҙамында дәрестең билдәләүҙә ҡатнаш ярашлы яңы һүҙҙәр һүҙбәйләнештәрҙе ү
	1	«Ҡарға бутҡаһы» байрамы. Грамматика буйынса үтелгәнде ҡабатлау	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Уҡытыусы һөйләгәнен тыңлау, аңлау. Тексты уҡыу, йөкмәткеһе буйынса һорауҙарға яуап биреү. Һүҙ төркөмдәрен айырырға өйрәнеү, уларҙы телмәрҙә дөрөҫ ҡулланыу.	Уҡытыусы ярҙамы маҡсатын билдәләү Темаға ярашлы яңы һүҙбәйләнештәрҙе ү Уҡытыусы һөйләгә аңлау. Тексты уҡыу буйынса һорауҙарға Һүҙ төркөмдәрен ай өйрәнеү, уларҙы те ҡулланыу.
сәғәт ғәт)	1	.	Уҡытыусы ярҙамында дәрестең маҡсатын билдәләүҙә ҡатнашыу. Темаға ярашлы яңы һүҙҙәрҙе, һүҙбәйләнештәрҙе үҙләштереү. Уҡытыусы һөйләгәнен тыңлау, аңлау, һорауҙарын яуап биреү. Тексты уҡыу. Тема буйынса һүрәттәр төшөрөү.	Уҡытыусы ярҙамы маҡсатын билдәләү Темаға ярашлы яңы һүҙбәйләнештәрҙе ү Уҡытыусы һөйләгә аңлау, һорауҙарын я Тексты уҡыу, йөкм үҙләштереү. Һүрәт һөйләмдәр төҙөү. Т һүрәттәр төшөрөү.

12-се класс(31 сәғ)

Усманова М.Ғ.,Ғәбитова З.М. “Башҡорт теле”, 6-сы кл. 2017 йыл.

ге, тема едмета	**Сәғ.һан** Кол.-во часов	**Программа йөкмәткеһе** Программное содержание	**Уҡыусыларҙың төп эшмәкәрлек төрө** Дифференциация видов деятельности	
			Минималь үҙләштереү кимәле Минимальный уровень	**Етешле үҙләште** Достаточный
мәктәп **ғәт)**	1 1 1 1 1	«Беренсе сентябрь». Үтелгәндәр ҙе ҡабатлау. «Намыҫлы бул!» Һүҙ. Һүҙҙең лексик мәғәнәһе. Текст. Ф.Фәткуллина.«Ҡояш». Исем.Диалог. Ике дуҫ(17-се күнегеү) К. Кинйәбулатова. «Көҙҙәр еткәс». Синонимдар. Баҫым. М. Горький «Китап яратығыҙ»	1 сентябрь – Белем көнө. Мәктәп, уҡыу, белем алыу. Мәктәп директоры, класс етәксеһе. Яратҡан дәресем, яратҡан уҡытыусым. Туған тел, белем, уҡытыусы, мәктәп һәм көҙгө байлыҡ. Көҙ, көҙгө эштәр, уңыш йыйыу, көҙгө тәбиғәт. Көҙгө үҙгәрештәрҙе бергәләп күҙәтеү, кешеләрҙең көҙгө хеҙмәтен күҙәтеү. Был темаларға ҡағылышлы һүҙҙәр, һүҙбәйләнештәр, һөйләмдәр иҫкә төшөрөлә, һүҙлек запасын байытыу йәһәтенән яңылары үҙләштерелә.Һөйләмдә һүҙҙәр тәртибе Һөйләмдең баш киҫәктәре. Башҡорт теленең өн-хәрефтәре, ҡалын һәм нәҙек һуҙынҡылар. Исем. Исемдәрҙең һан менән үҙгәреше. Һөйләмдә һүҙ тәртибе. Һөйләмдең баш киҫәктәре. Һүҙ. Һүҙҙең лексик мәғәнәһе. Күп мәғәнәле һүҙҙәр, омоним, синоним, антоним. Һүҙбәйләнеш. Тема буйынса яҙыусылар, шағирҙар ижады менән таныштырыу, яңы текстар уҡыу.. Сифат.	1 сентябрь – Белем Мәктәп, уҡыу, беле Мәктәп директоры, етәксеһе. Яратҡан д яратҡан уҡытыусы белем, уҡытыусы, м көҙгө байлыҡ. Көҙ, уңыш йыйыу, көҙгө Көҙгө үҙгәрештәрҙе күҙәтеү, кешеләрҙе хеҙмәтен күҙәтеү. Т ҡағылышлы текста Муллыҡ, хеҙмәт ту мәҡәл, әйтемдәр. Һ Белем, тел, уҡыу, к уңыш, емеш-еләк т мәҡәлдәр. Был тема ҡағылышлы һүҙҙәр һүҙбәйләнештәр, һө төшөрөлә, һүҙлек з байытыу йәһәтенән үҙләштерелә. Һөйләмдә һүҙҙәр тә Һөйләмдең баш киҫ Башҡорт теленең ө ҡалын һәм нәҙек һ Исем. Исемдәрҙең үҙгәреше. Һөйләмд Һөйләмдә һүҙҙәр тә Һөйләмдең баш киҫ Һүҙҙең лексик мәға мәғәнәле һүҙҙәр, ом синоним, антоним. Тема буйынса яҙыу шағирҙар ижады ме таныштырыу, яңы т уҡыу.Бәйләнешле т бер телдән икенсе т итеү, план төҙөү. С
останды **еңме?** **ғәт)**	1 1	А. Филиппов. «Ватан». Үтелгәндәрҙе ҡабатлау. Р. Бикбаев. «Салауат батыр һәйкәле», Ҡылым. А.Әхмәтова. «Ҡайындар ниңә	Республиканың үткәне, бөгөнгөһө, киләсәге. Башҡортостандың тарихы, уның байлығы, күренекле шәхестәре һ.б. Яңғыҙлыҡ һәм уртаҡлыҡ исемдәр. Тема буйынса һөйләү телмәрен	Республиканың үтк бөгөнгөһө, киләсәге Башҡортостандың байлығы, күренекле һ.б. Яңғыҙлыҡ һәм исемдәр. Тема буйынса һөйл

	1 1 1 1	аҡ?» Үтелгәндәрҙе ҡабатлау. Г. Юнысова. «Башҡортостан – дуҫлыҡ иле». Синонимдар. М. Кәрим «Ватаным». Ф. Туғыҙбаева. «Кем уңған?». Ҡылым. Башҡортостан ере буйлап. Ә.Әсәҙуллина. «Хушлашыу»	үҫтереү. Башҡортостан тураһында үтелгәндәрҙе ҡабатлау.Башҡортостан тураһында рус яҙыусылары, «Урал» эпосы, һуңғы йылдарҙағы тарихи Башҡортостан ерендә үткәрелгән фәнни экспедициялар мәғлүмәттәре. («Арҡайым», «Сынташты», боронғо ҡалалар, алтын әйберҙәр табыу һ.б.). Ергә мәрхәмәт – илгә бәрәкәт.Тыуған Республикаға ҡарата мөхәббәт, ғорурлыҡ тойғоһо, тәбиғәткә һаҡсыл ҡараш тәрбиәләү. Башҡортостандың ер аҫты, ер өҫтө байлыҡтары, билдәле урындар.	үҫтереү, проект эш башҡарыу. Башҡортостан тура үтелгәндәрҙе ҡабат фактик материалды итеп һөйләргә өйрә Башҡортостан тура яҙыусылары, «Урал һуңғы йылдарҙағы Башҡортостан ерен фәнни экспедициял мәғлүмәттәре. («Ар «Сынташты», борон алтын әйберҙәр таб Ергә мәрхәмәт – ил бәрәкәт.Тыуған Рес ҡарата мөхәббәт, ғо тойғоһо, тәбиғәткә ҡараш тәрбиәләү. Башҡортостандың өҫтө байлыҡтары, б урындар.
, дуҫлыҡ, слыҡ. ғәт)	1 1 1 1	Дуҫлыҡ ҡәҙерен бел. «Дуҫлыҡ ауыр саҡта һынала». Дуҫлыҡ монументы. Диалог. Д.Фәтихова “Кем дуҫ?”	Ысын дуҫлыҡтың ҙур мәғәнәгә эйә булыуы,уны һаҡлай белеү. Дуҫлыҡ хаҡында әҫәрҙәр, мәҡәлдәр. Иң төп темаларҙың береһе - берҙәмлек, дуҫлык, тыныслыҡ. Кешеләр араһындағы дуҫлыҡ, халыҡ-ара булған мөнәсәбәттәр	Ысын дуҫлыҡтың ҙ эйә булыуы,уны һа Дуҫлыҡ хаҡында ә мәҡәлдәр. Иң төп темаларҙың берҙәмлек, дуҫлык, Кешеләр араһында халыҡ-ара булған м
уам итә ғәт)	1 1 1 1 1	Ф. Мәксүтова. «Ҡар бөртөктәре». «Ҡоштар донъяһы». Беҙҙә ҡышлаусы ҡоштар. Исемдәрҙең күплек ялғауы. К. Шафиҡова. «Ҡар яуа». Ә.Бикташев “Хыял” Һөйләм. Б.Байым “Светофор”	Ҡыш миҙгеленең үҙенсәлектәре. Ҡыш көнө ҡоштар һәм хайуандар донъяһы. Ҡышҡы байрамдар. Юл йөрөү ҡағиҙәләре һәм билдәләре. Хәүефһеҙлек, юл йөрөү ҡағиҙәләре. Телефондан дөрөҫ һөйләшеү, Ялғауҙар һәм уларҙың дөрөҫ яҙылышы. Ҡыш миҙгеле тураһында белгәндәрҙе системалаштырыу, һүҙлек байлығын арттырыу. Ҡыш тураһында текстар, шиғырҙар, мәҡәлдәр, һынамыштар, яңы йылға бағышланған йырҙар, мәҡәл һәм әйтемдәр. Яңы йыл менән ҡотлау открыткаһы яҙыу.	Ҡыш миҙгеленең ү Ҡыш көнө ҡоштар хайуандар донъяһы байрамдар. Юл йөр һәм билдәләре. Хәү йөрөү ҡағиҙәләре. Телефондан дөрөҫ Ялғауҙар һәм уларҙ яҙылышы. Ҡыш миҙгеле тураһ белгәндәрҙе систем һүҙлек байлығын ар Ҡыш тураһында те шиғырҙар, мәҡәлдә һынамыштар, яңы й бағышланған йырҙа әйтемдәр. Яңы йыл ҡотлау открыткаһы
ы эштәр ғәт)	1 1	Р.Янбулатова. «Ҡоштар ҡайта». Һандар. Г. Юнысова. «Тәбиғәтте шулай яраталармы?»Ҡылым	Яҙ билдәләрен күреү һәм яҙ миҙгеленең үҙенсәлектәрен әйтә белергә өйрәтеү. 1 май, 9 май байрамдары, дуҫлыҡ. Осоп килеүсе ҡоштар. Еңеү көнө. Һуғыш ветерандары. Яҙғы эштәр,	Яҙ билдәләрен күре миҙгеленең үҙенсәл белергә өйрәтеү. 1 байрамдары, дуҫлы килеүсе ҡоштар. Ен Һуғыш ветерандары

	1 1 1 1	Р. Ҡужина-Латыпова. «Күҙҙәрендә, әсәй – донъя…» Өндәү һөйләм Һорау һөйләм. Йолалар.”Ҡарға буҫкаһы” Ф.Рахимғолова. «Апрель йылмая» Үтелгәндәрҙе ҡабатлау. Практик дәрес	яҙғы баҡса эштәре,баҫыу эштәре. Яҙғы эштәрҙең яҙ ваҡытында эшләнеүе, Һан.	эштәр, яҙғы баҡса э эштәре. Яҙғы эштә ваҡытында эшләне
йрамдар ғәт)	1 1	Ә.Саяпова”Еңеү көнө” Һандар.Беҙ һанайбыҙ һандарҙы.		
е йәй ғәт)	1 1	Г.Фәйзи “Йәйҙе яратам” Ш.Янбаев “Һабантуй”	Йәмле йәй айҙары. Йәй айҙарында үткәрелгән байрамдар. Йәй миҙгеленең үҙенсәлектәре. Тәбиғәтте күҙәтеү, алған тәьҫораттар буйынса фекер алышыу. Уҡыусыларҙың һүҙ байлығын арттырыу, һөйләү һәм яҙыу телмәрен үҫтереү. Балаларҙың йәйге ялы, хеҙмәте, ололарға ярҙамы	Йәмле йәй айҙары. айҙарында үткәрел байрамдар. Йәй ми үҙенсәлектәре. Тәби күҙәтеү, алған тәьҫ буйынса фекер алы Уҡыусыларҙың һүҙ арттырыу, һөйләү һ телмәрен үҫтереү. Б йәйге ялы, хеҙмәте, ярҙамы
остандың ы, күлдәре ғәт)	1	Башҡортостандың йылғалары, күлдәре	Республикалағы йылға, күлдәр атамалары. Атамаларҙың мәғәнәһе, килеп сығышы. Экология мәсьәләһе. Һан. Ябай һәм ҡушма һандар.	Республикалағы йы атамалары. Атамал мәғәнәһе, килеп сы Экология мәсьәләһ һәм ҡушма һандар.
йомғаҡ ғәт)	1			